

4. ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Půdní fond

Orné půdy opět ubylo

Na celkové výměře půdního fondu Zlínského kraje se na konci roku 2012 podílela zemědělská půda 48,9 % a nezemědělská 51,1 %. Proti předchozímu roku se nepatrně zvýšil podíl nezemědělských ploch na úkor zemědělských o 0,15 procentního bodu. Meziroční zmenšení zemědělské půdy činilo 304 ha. Nejvíce zemědělské půdy ubylo v okrese Uherské Hradiště (129 ha). Od roku 2007, tedy během pěti let, se v kraji výměra zemědělské půdy zmenšila celkem o 1 540 ha, z toho největší část 590 ha byla z okresu Uherské Hradiště. Největší podíl zemědělské půdy měl v kraji okres Uherské Hradiště (29,6 %), nejmenší okres Vsetín (20,9 %).

Meziroční úbytek ve výměře orné půdy 610 ha byl z větší části kompenzován přírůstkem ploch trvalých travních porostů (309 ha) a ostatních ploch (217 ha). Největší plocha orné půdy ubyla v okrese Uherské Hradiště (279 ha). Za pětileté sledované období se výměra orné půdy v kraji zmenšila o 2 753 ha, z toho nejvíce v okrese Uherské Hradiště (1 188 ha), dále pak v okrese Zlín (828 ha), Kroměříž (523 ha) a nejméně v okrese Vsetín (213 ha). Nejvíce orné půdy v kraji měly na konci sledovaného období okresy Kroměříž (33,7 % podíl z celkové výměry orné půdy v kraji) a Uherské Hradiště (32,7 %), nejméně okres Vsetín (12,6 %).

Z celkové výměry Zlínského kraje 396 312 ha připadlo na konci roku 2012 51,1 % na nezemědělskou půdu. Z toho bylo 77,8 % lesních pozemků, 2,5 % vodních ploch, 3,5 % zastavěných ploch a 16,2 % ostatních ploch.

Vodovody a kanalizace

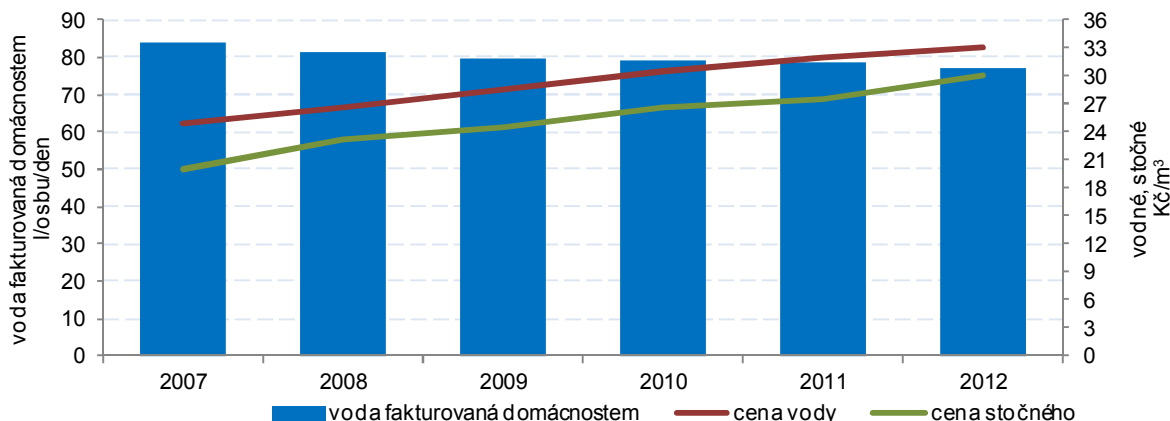
Rozšiřuje se vodovodní síť, zvyšuje se počet obyvatel zásobovaných vodou z vodovodů

V roce 2012 představovala vodovodní síť v kraji 3 846 km a evidováno bylo přes 124 tis. vodovodních přípojek. Počet obyvatel zásobovaných vodou z vodovodů vzrostl proti předchozímu roku o více než 6,1 tis. osob na 549 202, což představuje 93,4 % obyvatel kraje. Ve srovnání s ostatními kraji je tento podíl podprůměrný, řadí kraj na 8. pozici. Počet osazených vodoměrů se od roku 2007 zvýšil o téměř 8,6 tis. na 123,4 tis.

Pokračuje klesající trend spotřeby vody

Zvyšování cen vodného a stočného vede ke snižování spotřeby vody. Objem vyfakturované pitné vody v rámci kraje klesl meziročně o 257 tis. m³ na 23 423 tis. m³. Třetina z tohoto objemu byla fakturovaná domácnostem. Proti roku 2011 se snížilo specifické množství vody fakturované domácnostem o 1,7 l na osobu a den na 76,8 l, proti roku 2007 jde o snížení o 7,0 l.

Graf 4.1 Specifické množství vody fakturované domácnostem (1/osobu/den), cena vody a cena stočného (Kč/m³) ve Zlínském kraji

***Roste podíl obyvatel
bydlících v domech
napojených
na kanalizaci***

V domech napojených na kanalizaci v roce 2012 bydlelo 90,4 % obyvatel kraje, což je třetí nejvyšší podíl mezi kraji. Ve srovnání s rokem 2007 je to téměř o 39 tis. obyvatel více. Celková délka kanalizační sítě v kraji se meziročně rozšířila o 37 km na 2 693 km a počet kanalizačních přípojek přesáhl 108 tisíc.

***...stejně jako v domech
napojených na
kanalizaci s ČOV***

V uplynulých pěti letech přibýlo v kraji 16 čističek odpadních vod, celková kapacita všech 100 ČOV v kraji tak vzrostla na 193,7 tis. m³ za den. Z hlediska technologie čištění jsou všechny mechanicko-biologické a zhruba polovina z nich je uzpůsobena pro další odstraňování dusíku, popř. dusíku a fosforu současně. Podíl osob bydlících v domech napojených na kanalizaci s ČOV vzrostl na 80,8 %.

***Odpady
Pokles produkce
podnikového odpadu***

Nejvýznamnějšími původci odpadů jsou ekonomické subjekty (podniky), jejichž činností vzniklo v roce 2011 přes 928 tis. t odpadu. Ve srovnání s předchozím rokem došlo ke snížení produkce odpadů o 6,1 %. Největší množství odpadu vyprodukovaly stavební podniky, jejichž podíl představoval 57,7 %. Na produkci odpadů za celou republiku se kraj podílí 4,7 %.

***...stejně jako
komunálního***

Produkce komunálního odpadu po prudkém nárůstu v roce 2009 v následujících dvou letech postupně klesala. V roce 2011 činila 171,7 tis. t, přepočteno na obyvatele 291,2 kg, tedy zhruba o 29 t méně než na republikové úrovni. Dvě třetiny produkce tvořil běžný svaz (odpad z popelnic, z kontejnerů nebo svozových pytlů). Další významnou složkou byl tříděný odpad (sklo, papír, plasty), který představoval 18 %, 13 % připadlo na objemný odpad.

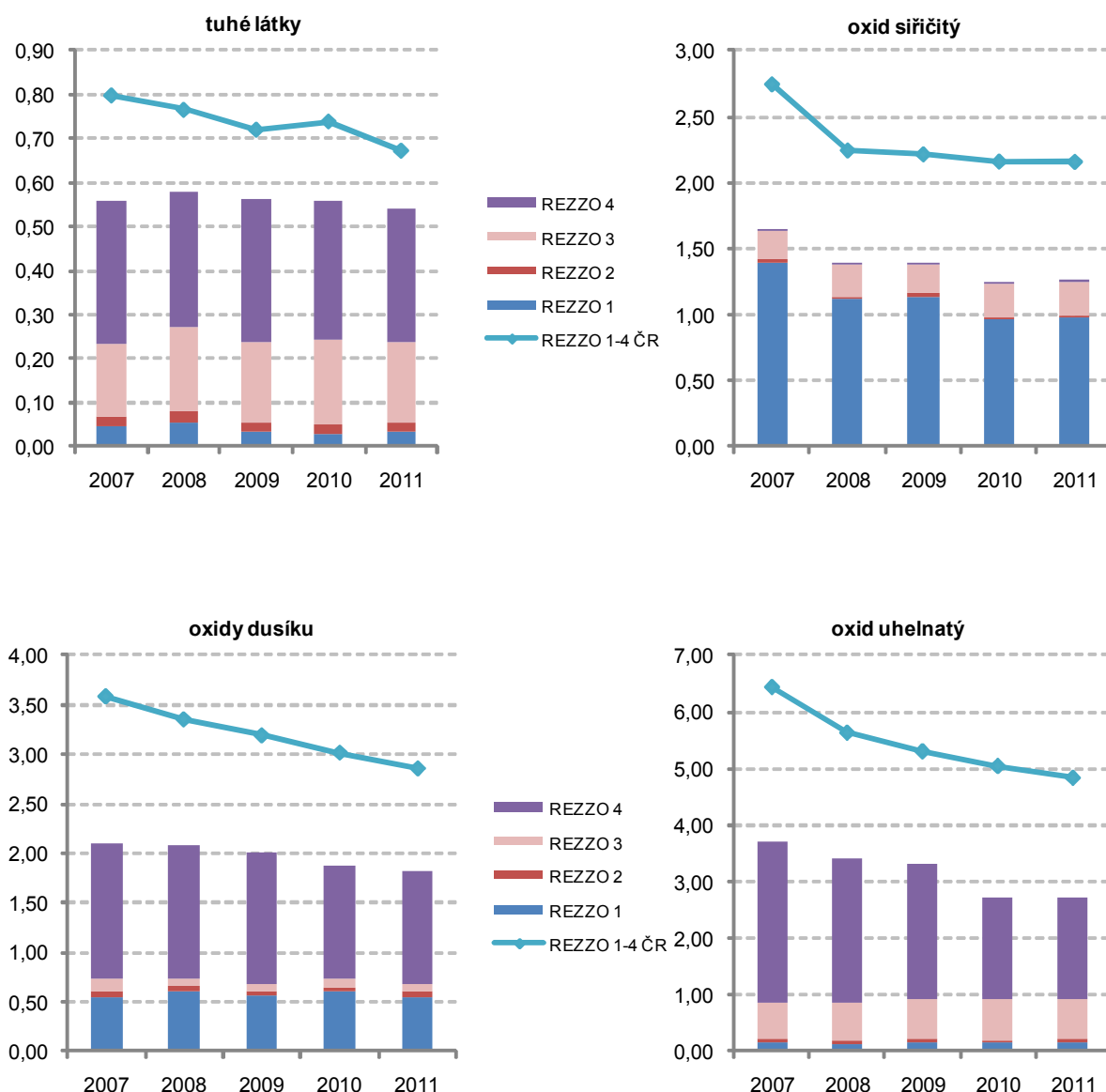
***Využita pětina objemu
odpadů, se kterým bylo
nakládáno***

V roce 2011 bylo v kraji nakládáno s 1 182,6 tis. t odpadu, to představuje meziroční výšení o 64,2 %. Z celkového množství bylo 239,1 tis. t využito (především recyklací a regenerací) a 200,8 tis. t odstraněno. Se 742,7 tis. t bylo nakládáno jiným způsobem, např. bylo využito na terénní úpravy. Meziročně se zvýšil podíl nebezpečného odpadu z 10 % na 12 % z celkového množství odpadu, se kterým bylo nakládáno.

***Emise
Snižování emisí
hlavních znečiš-
ťujících látek se v kraji
zpomaluje***

Podle údajů z registru emisí a zdrojů znečišťování ovzduší (REZZO), který spravuje Český hydrometeorologický ústav (ČHMÚ), je zřejmé, že se ve Zlínském kraji v posledních čtyřech letech emise znečišťujících látek snižovaly. Nejvýraznějším zdrojem znečištění ve Zlínském kraji byly i v roce 2011 mobilní zdroje znečištění (REZZO 4), a to s podílem na celku 56,2 % u tuhých látek, 62,6 % u oxidů dusíku a 65,9 % oxidu uhelnatého. Největší podíl znečištění oxidem siřičitým šel na vrub velkým stacionárním zdrojům (REZZO1), a to 78,2 %.

Graf 4.2 Měrné emise základních znečišťujících látek v ovzduší ve Zlínském kraji (v t/km²) (u tuhých látek bez emisí VOC, TZL a NH₃ z nesledovaných zdrojů použití rozpouštědel, chovů hospodářských zvířat a stavebních činností)

Největšími zdroji znečištění ovzduší v kraji zůstávají mobilní zařízení

Největší zátěží pro kvalitu ovzduší ve Zlínském kraji byly mobilní zdroje znečištění (REZZO4, v této skupině jsou zahrnuta mobilní zařízení se spalovacími nebo jinými motory, která znečišťují ovzduší, zejména silniční a motorová vozidla, železniční kolejová vozidla, plavidla a letadla). U emisí tvořených tuhými znečišťujícími látkami došlo v průběhu čtyř let k poklesu o 6,4 % a jejich podíl na těchto emisích v kraji se snížil o 1,8 procentního bodu na 56,2 %. U emisí oxidu dusíku a oxidu uhelnatého došlo od roku 2007 k poklesu produkce o 17,0 % a 37,4 %. Jejich podíl na celku těchto emisí v kraji od počátečního roku sledovaného období u oxidu dusíku klesl z 65,2 % o 2,6 p.b. na 62,6 % a u oxidu uhelnatého také poklesl o 10,9 p.b. na 65,9 %. Na znečištění oxidem siřičitým se mobilní zdroje podílely v roce 2011 necelým procentem (0,48 %). U znečištění těmito látkami došlo v průběhu čtyř let ke snížení o 15,0 %.

Největší podíl emisí oxidu siřičitého pochází od velkých stacionárních zdrojů

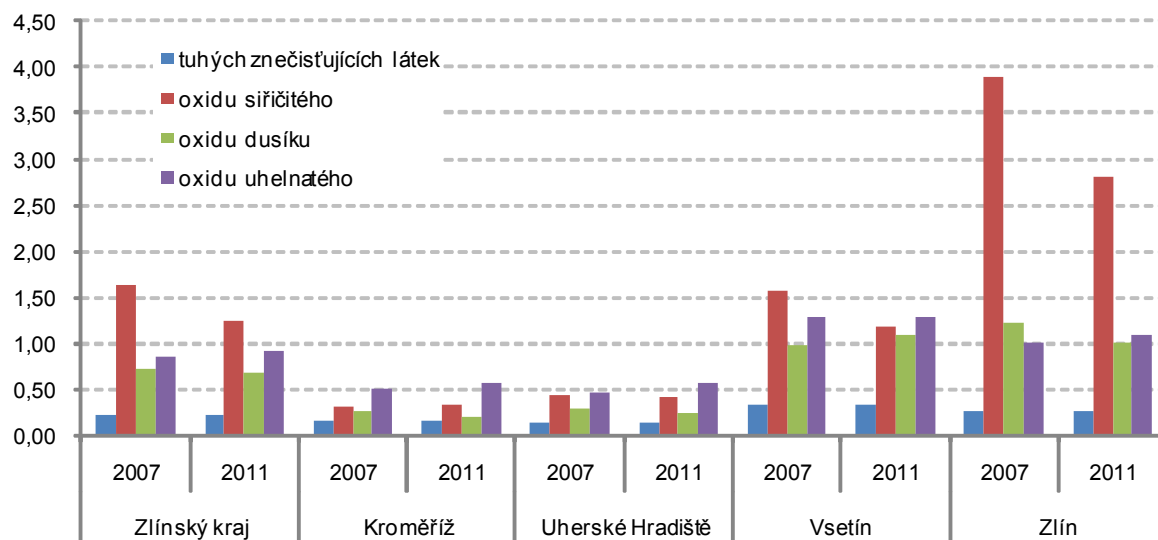
Největšími producenty emisí oxidu siřičitého ve Zlínském kraji byly velké stacionární zdroje znečišťování (REZZO1, kam patří stacionární zařízení ke spalování paliv o tepelném výkonu vyšším než 5 MW a zařízení zvlášť závažných technologických procesů). V roce 2011 tvořily na zlínském celku

těchto emisí 78,2 %. Proti předchozímu roku byl zaznamenán nárůst emisí o 1,6 % a proti roku 2007 došlo k poklesu celkem o 29,4 % a za čtyři roky se tak jejich podíl snížil o 6,2 p.b.

Emise od malých zdrojů nejsou rozhodně malé a klesají jen pomalu

Také stacionární zdroje středního znečišťování (REZZO2, což jsou stacionární zařízení ke spalování paliv o tepelném výkonu od 0,2 do 5 MW, zařízení závažných technologických procesů, uhelné lomy a plochy s možností hoření, zapaření nebo úletu znečišťujících látek) a malé zdroje znečišťování (REZZO3, kam patří stacionární zařízení ke spalování paliv o tepelném výkonu nižším než 0,2 MW, zařízení technologických procesů nespádajících do kategorie velkých a středních zdrojů, plochy, na kterých jsou prováděny práce, které mohou způsobovat znečišťování ovzduší, skládky paliv, surovin, produktů a odpadů a zachycených exhalátů a jiné stavby, zařízení a činnosti, výrazně znečišťující ovzduší) svým podílem také přispívají ke znečišťování ovzduší v kraji. Zvláště malé zdroje rozhodně nejsou zanedbatelné. V roce 2011 byl jejich podíl znečištění tuhými látkami 33,8 % (zvýšení podílu za 4 roky o 4,0 p.b.), oxidem siřičitým 19,9 % (od roku 2007 došlo ke zvýšení podílu o 6,7 p.b.), oxidy dusíku 4,8 % (pokles podílu za čtyři roky o 1,6 p.b.) a oxidem uhelnatým 26,2 % (nárůst podílu za sledované období o 9,3 p.b.). Meziročně došlo ke snížení u tuhých látek o 5,7 %, oxidu siřičitého o 2,3 %, oxidu dusíku o 5,1 % a oxidu uhelnatého o 3,0 %.

Graf 4.3 Měrné emise základních znečišťujících látek v ovzduší v okresech Zlínského kraje, bez mobilních zdrojů znečištění (v t/km²)

Nejvíce znečištěné ovzduší bylo zjištěno v okresech Vsetín a Zlín

Čistota nebo znečištění ovzduší jednotlivých územních celků je dána jednak rozmístěním stacionárních zdrojů výrazně znečišťujících ovzduší (tedy podniků produkujících emise, dále i umístěním ploch, na kterých jsou skládky paliv, surovin, produktů a odpadů) a v neposlední řadě také mobilními zdroji, tedy dopravní zatížeností silničních a železničních „topen“ v kraji. Z Grafu 4.3 je zřejmé, že nejvyšší znečištění emisemi oxidu siřičitého bylo i přes snížení v průběhu čtyř let opět zjištěno ve Zlínském okrese (2,82 t/km²). Nejvyšší hodnoty tuhých znečišťujících látek (0,33 t/km²), oxidu dusíku (1,10 t/km²) a oxidu uhelnatého (1,30 t/km²) byly naměřeny v okrese Vsetín.

Zlínský kraj patří ke krajům s čistým ovzduším

Ve všech čtyřech sledovaných druzích emisí znečišťujících ovzduší (REZZO1-4) dosahovaly zjištěné údaje za Zlínský kraj nižší hodnoty, než činily průměry za celou republiku. Mezi kraji se Zlínský kraj v roce 2011 umístil v emisích tvořených tuhými znečišťujícími látkami na pátém nejlepším místě v pořadí krajů (v počátečním roce hodnoceného období se umístil Zlínský kraj na druhém nejlepším místě - tedy byla zde naměřená druhá nejnižší hodnota těchto emisí mezi kraji). V produkci emisí oxidu siřičitého obsadil kraj 8. příčku (stejně jako v roce 2007), oxidu dusíku 6. pozici (v roce 2007 na pátém místě) a oxidu uhelnatého páté místo (v roce 2007 čtvrtá

nejlepší pozice). Z celorepublikového pohledu tak Zlínský kraj patřil mezi kraje s čistým ovzduším. Nejmenší znečištění ovzduší bylo i v roce 2011 zjištěno v Jihočeském kraji, ve kterém pouze emise oxidu siřičitého neobsadily nejlepší pozici, ale 5. místo.

Životní prostředí

Výdaje na ochranu životního prostředí v roce 2011 klesly

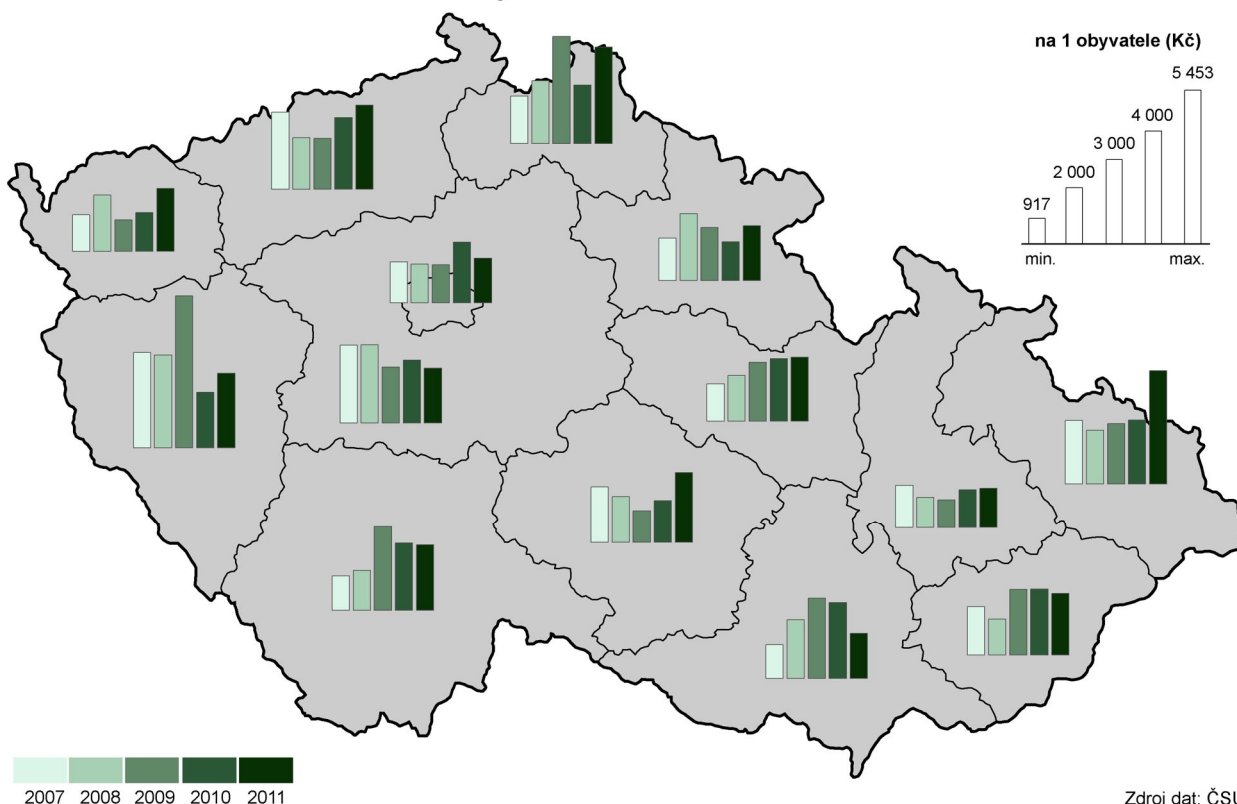
Investiční náklady na ochranu životního prostředí podle sídla investora ve Zlínském kraji byly v roce 2010 na nejvyšší úrovni od roku 2007 a tvořily 1 324 905 tis. Kč. Avšak v roce 2011 klesly o 24,4 % na 1 001 264 tis Kč.

V rámci investičních aktivit si nejvýznamnější roli udržuje oblast nakládání s odpadními vodami, kam byla v roce 2011 investována skoro polovina z celkových prostředků. Další významnou aktivitou jsou investice v oblasti nakládání s odpady, které tvořily v roce 2011 28 %.

Ve výdajích na ochranu životního prostředí převažují neinvestiční náklady

Objem neinvestičních nákladů investorů se sídlem v kraji v roce 2011 meziročně klesl o 1,9 %. V celém pětiletém období došlo k lehkému nárůstu a to o 0,1 p.b. Rozložení podle druhu je v posledních letech v celku stálé. 69,2 % připadlo na nakládání s odpady, zhruba jedna pětina na nakládání s odpadními vodami a 7,3 % na ochranu ovzduší a klimatu.

Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice v krajích v letech 2007 až 2011

Zdroj dat: ČSÚ